

« Սիրեցեալդ իմ Հօրեղբորորդի ,

« Ձձեզ գլուխ ղենելով գործակատար ժողովի մը որ այնչափ դժուարութիւններ ունէր յաղթելու , ուզեցի իմին ձեր վրայ ունեցած վստահութեանս մասնաւոր ապացոյց մը տալ . ուրախ եմ որ այս վստահութիւնս ամենայն կերպով իրաւացի հանեցիք : Կըխնդրեմ որ շնորհակալ ըլլաք իմ կողմանէս գործակատար ժողովոյն որ այնչափ իմաստուն խնամք եւ անխոնջ եռանդ ցուցուց այս բանիս մէջ : Բարեբաղդութիւն կը համարեմ ինծի բանալ այս խաղաղու-

ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԳԱՂԱՒՈՅ

Գաղղիոյ Էս Փարիզու ժողովրդեան նիւթական վիճակին վրայ եղած նետագայ տեղեկութիւնները ոչ միայն նետաքրքրական են , այլ Էս օգտակար կրնան ըլլալ մերազնեաց իբրեւ աշխարհագրական Էս քաղաքական հմտութիւն : Բայց մենք առիւթ մեծ օգուտ մընալ քաղուելուն կը փափարինք . ոչ ինքն որ մեր ազգին աշխարհական Էս եկեղեցական գլխաւորները մասնաւոր փոքր մը ունենան ամեն տարի Եւրոպացոց պէս տեսակ մը ազգահամար ընելու , Էս ազգին նիւթական վիճակն ալ ըլլալ՝ ըստ իւրաքանչիւր գաւառաց Էս քաղաքաց Էս գիւղից՝ զիր անցընելով նրատարակելու , որ դժուար բան ալ չէ :

Գաղղիոյ մէջ 1852ին ծներ է 965,080 տղայ . մեռեր է 810,695 հոգի . ըսել է քէ մէկ տարուան մէջ Գաղղիոյ բնակչաց բոլորն վրայ աւելցեր է 154,385 : — Բոլոր Գաղղիոյ բնակչաց բիւր 1820ին գրեթէ 50 միլիոն ու կէս էր . 1851ին 52 միլիոն ու կէսէն առաջ . 1856ին 55 միլիոն ու կէս . 1841ին 54 միլիոն 200 հազար . 1851ին 55 միլիոն 800 հազար . իսկ նիմա 56 միլիոն , ձեզայիքն ու նեռաւոր կղզիները չհամրելով :

Փարիզու մէջ 1855ին ծներ է 54 հազար տղայ , 16 հազար վեց հարիւրը աղջիկ , Էս 17 հազար չորս հարիւրը մանչ : — Նոյն տարին մեռնողներուն բիւր եղեր է 58,262 հոգի . 16,792ը մանչ , Էս 17,470ը աղջիկ : Մէկ հոգի մը միայն ապրեր է 105 տարի ու ինն ամիս . 495 հոգի ծաղիկ նիւանդութենէն մեռեր են այն տարին :

Փարիզու մէջ 1855ին , միայն մէկ միլիոն ու կէս Ֆրանքին առիւթ ստրկի ոստրէ (սքրիտիա) կերուեր է . 15 միլիոն Ֆրանքի հաւելէն . 15 միլիոն Ֆրանքի կարագ , 7 միլիոն Ֆրանքի հաւելիր . 8 միլիոն Ֆրանքի ալ փայտ Էս ածուխ վառուեր է : — Եւ որպէս զի ճիւղը թէ այնչափ ծախուց մէկ պատճառն ալ բնակչաց շատակերութիւնը , կամ քէ միայն կերակրելիս քանկութիւնն է , գիտնալու է որ Փարիզու աղքատ գոր-

« քեան տաճարը՝ որ զամենայն ժողովուրդս ի հա-
« մախոհութիւն կը հրաւիրէ : »

Այս առեւտրաբանութենէն ետքը , նուազաբանաց բազմութեան ձայնովը Վեհափառ Կայսրը իջաւ զանէն , ու քեւը Կայսրունոյն տուած , ետեւէն ալ կայսերական պալատին մեծամեծները , ծանր ծանր քալելով՝ աչքէ անցուց գլխաւոր դանիճը : Երբոր նորէն առաջին տեղը դարձան Կայսրն ու Կայսրուհին՝ նորէն բարեւեցին հանդիսականներն ու կեցցեւերով դարձան Թիւլիլի . քնդանօրներն ալ արձրկուելով իմացուցին ամենուն արուեստանիւթիս բացուիլը :

Ժառանգեան շատը կան որ օրը 20 սանքիմէն (ըսել է քէ նիմակուան մէկ Օսմանեան դահեկանէն) առելի ծախք չեն ըներ կերակրի համար :

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐՈՒՆԵՍԱՍԻՐԱՅ

Ամեն տեսակ արուեստ ու նեռագործ աշխարհիս ամեն կողմերը տարածելու Էս ծաղկեցընելու համար ընկերութիւն մը պիտի հաստատուի . այս առաջարկութիւնն եղած ու ընդունուած է Գաղղիոյ տերութենէն , Էս նիմա քննուելու վրայ է :

Ընկերակցութեան գլխաւոր տեղը պիտի ըլլայ Փարիզ , բայց տեսուցները բոլոր Եւրոպայի ալ երեւելի արուեստագետներէն պիտի ընտրուին :

Այս ընկերակցութեան գրուելու բաժիններն են մէկ միլիոն , ամեն մէկ բաժինը 25 Ֆրանք , որով զբաղաւորուելու պիտի ըլլայ 25 միլիոն Ֆրանք , որ 100ին 4ով շահի պիտի դուրս , ու տարին բերէ մէկ միլիոն Ֆրանք :

Ընկերութիւնը ամեն տարի մէկ միլիոնի ազնիւ նեռագործ պիտի գնէ , Էս այն նեռագործները Փարիզու մէջ մշտնջենաւոր Հանդիսարան մը պիտի դնէ որ ամեն մարդ կարենայ տեսնել :

Տարին մէյմը հազար հատ վարձատրութիւն պիտի հանուի վիճակով՝ բաժանորդներուն վրայ :

ԵՆԵՏՏՐԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ ԸՆԴ ՄԷՋ ԵՒՐՈՊԱՅ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱՅ

Եւրոպայի մեծամեծ քաղաքները արդէն իրարու հետ գրեթէ անդադար Էս անմիջական խօսակցութեան հետ են նեռագործ : Խրիմու բանակէն Թիւլիլիի պալատը Էս Լոնտրայի արքունիքը նոյնպէս անընդհատ խօսակցութիւն կը ըլլայ ամեն օր . մէկ երկու ամսէն

նոյն դիւրութիւնը պիտի ունենան նաեւ Պօլսեցիք երեւոյցէն Փարիզու եւ Լոնտրայի բնակչացը հետ խօսիլ, եւ նոյն օրը պատասխան ընդունիլ : Երբորական հեռագրին այս սրանջելի դիւրութեամբը Ամերիկան ալ եւրոպայի հետ պիտի միանայ երկու տարիէն : Հեռագիրը Նոր Եորքէն պիտի անցնի Նոր Երկիրը ստանալէ իջողովն Սուրբ Յովնանէն անուշով գլխաւոր քաղաքէն ու հասնի Անգլիա : Վեց հարիւր գործաւոր տարիէ մը ի վեր այս բանիս վրայ աշխատելու հետ

էն, եւ հազար երկու հարիւր մղոնէն աւելի տեղ արդէն պատրաստ է . եւ որովհետեւ Սուրբ Յովնանէնը Ամերիկայի ուրիշ ամէն տեղերէն աւելի եւրոպայի մօտ ցամարն է, քիչ ժամանակէն Ամերիկայի յարեբը հինգ վեց օրուան մէջ եւրոպա պիտի հասնին : Իսկ երկու տարիէն՝ Նոր Եորքին յարեբը Լոնտրա հասնելու համար մէկ ժամէն աւելի տոնէն պիտի ջանցընեն :

Գ. ՀԱՆԳԻՍԱՐԱՆ ԱՇԽԱՐՀԱՇԷՆ ՄԱՐԴԿԱՆ

ՖԲԱՆԲԼԻՆ

(Շարայարութիւն).

Աստուածաշնչին մէջ Առակաց գիրքը կարդալու ատեն Ֆրանքլինի աչքին այս խօսքը զարկեր էր. « Երկայն աւուրք եւ ամբ կենաց յաջմէ իւրմէ, եւ յանկէ իւրմէ փառք եւ մեծութիւն : » Այս խօսքիս սքանչելի իմաստութիւնն այն ատեն աւելի լաւ հասկըցաւ՝ երբոր աշխարհիս կարգը քննեց, եւ իմացաւ քէ մարդս ինչո՞վ կրնայ առողջութիւնը պահել եւ երջանիկ կեանք անցընել : Աշխարհիս կարգաւորութիւնը դիտելով՝ գմայեցաւ Աստուծոյ նախախնամութեանը վրայ, եւ որպէս զի աստուածահաճոյ կեանք մը ունենայ՝ մասնաւոր առաջադրութիւն մը բրաւ ինքզինքը կատարելագործելու : « Մեծ փափաք ունեի, կրսէ, ամենեւին յանցանք մը չընելու, եւ շտկելու այն պակասութիւններս՝ որոնց մէջ կրնային զիս ձգել կո՞ւմ բնութիւնս, կամ սովորութիւններս եւ կամ ուրիշներուն վրայ տոնած օրինակս : » Բայց մարդուս առաջադրութիւնը որչափ ալ հաստատուն ըլլայ՝ չկրնար մէկէն ի մէկ բնական յօժարութեանց եւ սովորութեանց յաղքել. Ֆրանքլին ալ հասկըցաւ քէ կամաց կամաց պիտի շտկէ ինքզինքը զանազան հնարքներով :

Առաջ լաւ մը քննեց համբեց քէ որ կատարելութիւններն աւելի հարկաւոր են իրեն. եւ որպէս զի դիւրաւ գործադրէ զանոնք՝ այնպիսի կարգաւ մը շարեց որ ճիշդ հասկընայ քէ որ բանը պետք է ընէ, եւ որ բանէն զգուշանայ : Տասուիրեք նիւր կամ խրատ որոշեց իրեն համար, եւ այս կարգաւ շարեց .

Ա. Ժուովկայութիւն. — Այնքան շատ չուտես որ

անբան դառնաս. այնչափ շատ չխըմես որ մինչեւ գիտովնաս :

Բ. Լոռութիւն. — Այն բանին վրայ միայն խօսէ որ օգտակար է քեզի եւ ուրիշներուն :

Գ. Կարգաւորութիւն. — Ամէն բան իր տեղն ունենայ անփոփոխ : Ամէն մէկ գործողութեանը ժամանակիդ մէկ մասը սահմանէ :

Դ. Առաջադրութիւն. — Առաջադրէ որ ի գործ դնես այն բանն որ պարտական ես ընելու, եւ առաջադրութիւնդ կատարէ :

Ե. Խնայութիւն. — Այն բաներուն միայն ծախք ըրէ զք օգտակար են քեզի կամ ուրիշներուն, այսինքն ամենեւին բան մի վատնէր :

Զ. Հարտաւորութիւն. — Ատենդ մի կորսընցընէր. միշտ օգտակար բանի մը հետ եղիր : Բան մը մի ընէր որ հարկաւոր չըլլայ :

Է. Անկեղծութիւն. — Խարդախութիւն մի բանեցընէր. ամէն մտածութեանցդ վրայ բոլ տիրեն անմեղութիւնն ու արդարութիւնը, եւ անոնք տուն տան քեզի խօսելիքդ :

Ը. Արդարութիւն. — Ուրիշի սիրտը մի կտորեր, եւ ինչ օգնութիւն որ պարտական ես ուրիշներուն ընելու՝ զանց մի ընէր :

Թ. Չափաւորութիւն. — Ամէն բանի մէջ երկու ծայրի չափազանցութենէն զգուշացիր. նախատանաց դէմ այնչափ մի սրդողիր՝ որչափ որ իրաւացի կը կարծես սրդողիլդ :

Ժ. Մաքրութիւն. — Ամէն անհաճ աղտոտութենէ հեռու փախիր. ոչ վրադ աղտ ըլլայ, ոչ հագուստիդ վրայ եւ ոչ բնակարանիդ մէջ :